

Fundacja „Obywatelski Wschód”

ul. Piłsudskiego 14/16, 22-400 Zamość

NIP 9223079569, KRS 0001080317

<https://obywatelskiwschod.pl/>,

+48 500 173 396,

kontakt@obywatelskiwschod.pl

TABELA PRAW PACJENTA

Prawo pacjenta	Opis / Zakres	Podstawa prawna	Adresat / realizujący obowiązek
1. Prawo do ochrony zdrowia	Państwo zapewnia każdemu prawo do ochrony zdrowia i równy dostęp do świadczeń finansowanych ze środków publicznych	Konstytucja RP – art. 68 ust. 1–5	Organy władzy publicznej, NFZ, MZ
2. Prawo do prywatności i życia rodzinnego	Ochrona życia prywatnego, rodzinnego i osobistego	Konstytucja RP – art. 47	Podmiot leczniczy, lekarz
3. Prawo do ochrony danych osobowych	Zakaz zbierania, udostępniania i przetwarzania danych o zdrowiu bez podstawy prawnej	Konstytucja RP – art. 51; RODO art. 5, 9, 12–22; ustawa z 10.05.2018 r. o ochronie danych osobowych	Podmioty lecznicze, IOD, lekarze

Prawo pacjenta	Opis / Zakres	Podstawa prawna	Adresat / realizujący obowiązek
4. Prawo do świadczeń zdrowotnych zgodnych z aktualną wiedzą medyczną	Pacjent ma prawo do świadczeń wykonywanych z należytą starannością i zgodnie z zasadami sztuki	Ustawa o prawach pacjenta – art. 6 ust. 1–2; Ustawa o zawodach lekarza – art. 4	Lekarz, szpital, przychodnia
5. Prawo do natychmiastowej pomocy w stanie nagłym	Świadczenie musi być udzielone niezwłocznie w razie zagrożenia życia lub zdrowia, niezależnie od formalności	Ustawa o prawach pacjenta – art. 7; Ustawa o świadczeniach – art. 15 ust. 2; ustawa o PRM – art. 3 pkt 8	Szpital, SOR, PRM
6. Prawo do informacji o stanie zdrowia	Pacjent ma prawo do pełnej, zrozumiałej informacji o diagnozie, leczeniu, ryzyku i rokowaniu	Ustawa o prawach pacjenta – art. 9 ust. 1–2	Lekarz prowadzący
7. Prawo do informacji dla osoby upoważnionej	Pacjent może wskazać osobę upoważnioną do uzyskiwania informacji o jego stanie zdrowia	Ustawa o prawach pacjenta – art. 9 ust. 3	Lekarz, podmiot leczniczy
8. Prawo do nieinformowania	Pacjent może żądać, aby nie udzielano mu informacji o jego stanie zdrowia	Ustawa o prawach pacjenta – art. 9 ust. 4	Lekarz
9. Prawo do świadomej zgody na udzielenie świadczenia	Każda interwencja medyczna wymaga zgody pacjenta, udzielonej świadomie po uzyskaniu informacji	Ustawa o prawach pacjenta – art. 16; Ustawa o zawodach lekarza – art. 32–34	Lekarz
10. Prawo do odmowy lub cofnięcia zgody	Pacjent może odmówić lub cofnąć zgodę na leczenie	Ustawa o prawach pacjenta – art. 17; Ustawa o zawodach lekarza – art. 33 ust. 1	Lekarz

Prawo pacjenta	Opis / Zakres	Podstawa prawna	Adresat / realizujący obowiązek
11. Prawo do poszanowania intymności i godności	Pacjent ma prawo do poszanowania godności i intymności podczas udzielania świadczeń	Ustawa o prawach pacjenta – art. 20 ust. 1–2	Personel medyczny
12. Prawo do obecności osoby bliskiej	Pacjent ma prawo do obecności osoby bliskiej przy udzielaniu świadczeń	Ustawa o prawach pacjenta – art. 21	Szpital, lekarz
13. Prawo do leczenia bólu	Pacjent ma prawo do uśmierzania bólu i cierpienia zgodnie z aktualną wiedzą medyczną	Ustawa o prawach pacjenta – art. 20a ust. 1–2	Lekarz, pielęgniarka
14. Prawo do opieki duszpasterskiej	Pacjent ma prawo do kontaktu z duchownym swojego wyznania	Ustawa o prawach pacjenta – art. 36–38	Szpital
15. Prawo do kontaktu z osobami bliskimi	Prawo do odwiedzin, rozmów telefonicznych i korespondencji	Ustawa o prawach pacjenta – art. 33–35	Szpital
16. Prawo do dokumentacji medycznej	Pacjent ma prawo dostępu do dokumentacji, kopii i informacji o udostępnieniach	Ustawa o prawach pacjenta – art. 23–30	Podmiot leczniczy
17. Prawo do tajemnicy informacji związanych ze zdrowiem	Obowiązek zachowania tajemnicy obejmuje dane o stanie zdrowia i leczeniu	Ustawa o prawach pacjenta – art. 13–14; RODO art. 9	Lekarz, personel, placówka
18. Prawo do zgłoszenia sprzeciwu wobec opinii lub orzeczenia lekarza	Pacjent może odwołać się do Komisji Lekarskiej przy RPP	Ustawa o prawach pacjenta – art. 31–32	Rzecznik Praw Pacjenta

Prawo pacjenta	Opis / Zakres	Podstawa prawna	Adresat / realizujący obowiązek
19. Prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego	W tym zakaz nieuzasadnionego ograniczania kontaktu z rodziną	Ustawa o prawach pacjenta – art. 33	Szpital
20. Prawo do przechowywania rzeczy wartościowych w depozycie	Obowiązek przyjęcia depozytu w podmiotach całodobowych	Ustawa o prawach pacjenta – art. 39	Szpital
21. Prawo do złożenia skargi do Rzecznika Praw Pacjenta	Możliwość interwencji w przypadku naruszenia praw pacjenta	Ustawa o prawach pacjenta – art. 50–52	Rzecznik Praw Pacjenta
22. Prawo do świadczeń w ramach NFZ	Każdy ubezpieczony ma prawo do świadczeń gwarantowanych	Ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej – art. 15–16	NFZ, świadczeniodawcy
23. Prawo do wyboru lekarza, pielęgniarki i położnej POZ	Umożliwia zmianę do trzech razy w roku	Ustawa o świadczeniach – art. 9 ust. 2	NFZ, placówki POZ
24. Prawo do wyboru szpitala lub specjalisty (AOS)	Pacjent może wybrać dowolnego świadczeniodawcę mającego umowę z NFZ	Ustawa o świadczeniach – art. 29–30	NFZ, świadczeniodawcy
25. Prawo do opieki onkologicznej (szybkiej)	Prawo do diagnostyki i leczenia bez skierowania (karta DiLO)	Ustawa o świadczeniach – art. 32a	NFZ, świadczeniodawcy

Prawo pacjenta ścieżki)	Opis / Zakres	Podstawa prawna	Adresat / realizujący obowiązek
26. Prawo do leczenia za granicą i zwrotu kosztów	Leczenie w innym kraju UE, jeśli w Polsce przekroczony „rozsądny czas oczekiwania”	Dyrektywa 2011/24/UE – art. 4–7; Ustawa o świadczeniach – art. 42i–42n	NFZ, punkt kontaktowy ds. leczenia transgranicznego
27. Prawo do informacji o możliwościach leczenia za granicą	Państwa członkowskie muszą zapewnić punkty kontaktowe (National Contact Points)	Dyrektywa 2011/24/UE – art. 6	NFZ
28. Prawo do odszkodowania lub zadośćuczynienia za błąd medyczny/naruszenie praw pacjenta	Pacjent może dochodzić odszkodowania i zadośćuczynienia (tylko zadośćuczynienia w razie naruszenia praw pacjenta)	Kodeks cywilny – art. 415, 430, 445, 448; Ustawa o prawach pacjenta – art. 4	Sąd powszechny, RPP
29. Prawo do bycia stroną postępowania karnego jako pokrzywdzony	W razie błędu lekarskiego będącego przestępstwem (np. art. 155 k.k.)	Kodeks postępowania karnego – art. 49; Kodeks karny – art. 155–160	Prokuratura, sąd
30. Prawo do ochrony przed błędami medycznymi i do jakości świadczeń	Obowiązek państwa i placówek zapewnienia jakości, bezpieczeństwa i standardów	Dyrektywa 2011/24/UE – art. 4; Europejska Karta Praw Pacjenta – pkt 8–9	Państwo, szpital
31. Prawo do profilaktyki i działań zapobiegawczych	Prawo do dostępu do programów profilaktycznych i szczepień	Europejska Karta Praw Pacjenta – pkt 1	Minister Zdrowia, NFZ

Prawo pacjenta	Opis / Zakres	Podstawa prawna	Adresat / realizujący obowiązek
32. Prawo do równego dostępu (bez dyskryminacji)	Zakaz dyskryminacji ze względu na wiek, płeć, status ekonomiczny itp.	Europejska Karta Praw Pacjenta – pkt 2; Konstytucja art. 32	Państwo, placówki
33. Prawo do skargi i rekompensaty	Prawo do złożenia skargi, uzyskania wyjaśnień i odszkodowania	Europejska Karta Praw Pacjenta – pkt 13–14	Placówki, RPP, sąd
34. Prawo do innowacji medycznych i badań naukowych	Prawo do dostępu do innowacyjnych terapii zgodnych z aktualną wiedzą	Europejska Karta Praw Pacjenta – pkt 10	MZ, AOTMiT
35. Prawo do bezpieczeństwa i higieny leczenia	Prawo do leczenia w bezpiecznych warunkach i z użyciem sprawdzonego sprzętu	Europejska Karta Praw Pacjenta – pkt 9; Ustawa o działalności leczniczej – art. 11	Szpital, sanepid
36. Prawo do poszanowania czasu pacjenta	Świadczenia powinny być udzielane w rozsądnym terminie	Europejska Karta Praw Pacjenta – pkt 7; Dyrektywa 2011/24/UE – art. 4	NFZ, szpital
37. Prawo do personalizowanego leczenia	Terapia dopasowana do potrzeb i stanu zdrowia pacjenta	Europejska Karta Praw Pacjenta – pkt 12	Lekarz, podmiot leczniczy
38. Prawo do udziału w polityce zdrowotnej	Udział obywateli w tworzeniu polityki zdrowotnej państwa	Europejska Karta Praw Pacjenta – prawo obywatelskie nr 3	MZ, NGO, Sejm

Podstawy prawne i przedmiot roszczenia

Kryterium	1. Odszkodowanie i zadośćuczynienie za błąd medyczny	2. Zadośćuczynienie za naruszenie praw pacjenta
Podstawa prawna	<p>Przepisy Kodeksu cywilnego o czynach niedozwolonych:</p> <p>* Odszkodowanie: art. 444 § 1 i 2 k.c.</p> <p>* Zadośćuczynienie: art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 444 § 1 k.c.</p>	<p>Ustawa o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (u.p.p.i R.P.P.):</p> <p>* Art. 4 ust. 1 u.p.p.i R.P.P. w zw. z art. 448 k.c. (o ochronie dóbr osobistych).</p>
Przedmiot ochrony	Zdrowie i życie pacjenta (szkoda niematerialna: na osobie - uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia).	Prawa pacjenta (np. do informacji, do wyrażenia zgody, do intymności, godności, do dokumentacji medycznej) traktowane jako dobra osobiste (art. 23 k.c.).
Rodzaj szkody/krzywdy i typ przysługującego roszczenia	Odszkodowanie: szkoda majątkowa (np. koszty leczenia, utracone zarobki). Zadośćuczynienie: szkoda niemajątkowa (cierpienia fizyczne i psychiczne).	Zadośćuczynienie: szkoda niemajątkowa (cierpienia wynikające z samego naruszenia prawa/dobra osobistego).
Wymagany skutek	Uszczerbek na zdrowiu (szkoda) i istnienie związku przyczynowego między błędem a szkodą.	Wystarczy samo zawinione naruszenie prawa pacjenta. Nie jest wymagane wystąpienie uszczerbku na zdrowiu.

Kryterium	1. Odszkodowanie i zadośćuczynienie za błąd medyczny	2. Zadośćuczynienie za naruszenie praw pacjenta
Przykładowe naruszenie	Błędna diagnoza, źle wykonany zabieg, skutkujące powikłaniami zdrowotnymi, pogorszeniem stanu zdrowia, uszkodzeniem czynności narządu ciała lub śmiercią.	Przeprowadzenie zabiegu bez pisemnej zgody, odmowa dostępu do dokumentacji, brak odpowiedniej informacji o stanie zdrowia.
Charakter roszczeń	Odpowiedzialność odszkodowawcza za czyn niedozwolony (błąd medyczny).	Odpowiedzialność za naruszenie dobra osobistego (prawa pacjenta). Roszczenia są samodzielne i mogą być dochodzone niezależnie.

- **Uwaga:** Choć każdy błąd medyczny jest jednocześnie naruszeniem prawa pacjenta do świadczeń zdrowotnych wykonywanych z należytą starannością (art. 6 ust. 1 i art. 8 u.p.p.i R.P.P.), to **nie każde naruszenie praw pacjenta jest błędem medycznym** w rozumieniu odpowiedzialności odszkodowawczej (nie musi skutkować szkodą na osobie).

Różnice proceduralne i stopień trudności dowodowych

Różnice w dochodzeniu roszczeń wynikają bezpośrednio z wymaganego skutku i podstawy prawnej.

1. Błąd medyczny (prawo do odszkodowania i zadośćuczynienia)

- **Procedura:** Postępowanie **cywilne** przed sądem (lub rzadziej przed Wojewódzką Komisją ds. Orzekania o Zdarzeniach Medycznych).

- Trudność proceduralna i dowodowa oraz koszty postępowania w razie braku zwolnienia z kosztów: **Duże**
 - Pacjent musi udowodnić **wszystkie trzy przesłanki odpowiedzialności**:
 1. **Zawinione działanie/zaniechanie** (błąd medyczny sensu largo),
 2. **Szkoda** (uszczerbek na zdrowiu),
 3. **Zwyczajny związek przyczynowy** między błędem a szkodą.
 - W 99% przypadków konieczne jest powoływanie **biegłych lekarzy sądowych**, a opinie te stanowią kluczowy dowód i często są kwestionowane. Postępowania te są **długotrwałe** i **kosztowne**.

2. Naruszenie Praw Pacjenta (Zadośćuczynienie)

- **Procedura**: Postępowanie **cywilne** przed sądem. Możliwe jest również wniesienie sprawy przez **Rzecznika Praw Pacjenta (RPP)** w imieniu pacjenta. Ponadto RPP prowadzi **postępowania wyjaśniające**, które są **bezpłatne** dla pacjenta i mogą pomóc w udokumentowaniu naruszenia.
- Trudność proceduralna i dowodowa: **zdecydowanie mniejsza**
 - Wystarczy udowodnić **zawinione naruszenie samego prawa pacjenta** (np. brak świadomej zgody, brak informacji, naruszenie tajemnicy).
 - **Nie trzeba** wykazywać, że naruszenie spowodowało konkretny uszczerbek na zdrowiu i udowadniać skomplikowanego związku przyczynowego w wymiarze medycznym. Skutkiem jest **krzywda** polegająca na cierpieniu emocjonalnym, naruszeniu autonomii lub godności, co jest łatwiejsze do wykazania.
 - Często dowodem jest już **dokumentacja medyczna** (np. brak podpisu zgody) lub zeznania świadków, a rola biegłych lekarzy sądowych jest zbędna lub znacznie mniejsza.

Podsumowując: Żądanie zadośćuczynienia za naruszenie praw pacjenta jest **łatwiejsze do udowodnienia** i nie wymaga wykazania błędu medycznego skutkującego uszczerbkiem na zdrowiu, ani zwyczajnego związku przyczynowego pomiędzy błędem a uszczerbkiem.

Mechanizmy odpowiedzialności za naruszenie ochrony danych osobowych Pacjentów

Reżim Odpowiedzialności	Podstawa Prawna (UE/PL)	Charakter Sankcji	Przykładowe Konsekwencje/Orzecznictwo
Administracyjna	Art. 83 RODO, UODO	Kary pieniężne (do 20 mln EUR lub 4% globalnego obrotu)	Decyzje Prezesa UODO; Przykład kary: 1,5 mln PLN dla SPZOZ za niewłaściwe zabezpieczenie danych. ³
Cywilna	Art. 82 RODO, Art. 448 k.c. Art. 24 k.c. - naruszenie dóbr osobistych	Odszkodowanie i zadośćuczynienie, zapłata na cel społeczny	Pozwy sądowe; Odpowiedzialność solidarna administratora i podmiotu przetwarzającego. ⁷
Karna	Art. 266 k.k., Art. 267 k.k.	Kara pozbawienia wolności, grzywna	Nieuprawnione ujawnienie danych medycznych lub przełamanie zabezpieczeń systemów IT.
	Art. 107 UODO	Grzywna, kara ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności	Przetwarzanie danych osobowych bez uprawnienia lub gdy ich przetwarzanie nie jest dopuszczalne.

Ważne informacje

Każdy pacjent ma prawo skorzystać z porady **Rzecznika Praw Pacjenta**.

Rzecznik może podejmować kierowane do niego sprawy i samodzielnie prowadzić postępowanie wyjaśniające, skierować sprawę do sądu według właściwości lub jej nie podejmować.

Telefoniczna Informacja Pacjenta: 800 190 590 (czynna całą dobę)

Biuro Rzecznika Praw Pacjenta: ul. Płocka 11/13, 01-231 Warszawa

kancelaria@rpp.gov.pl

W sprawach odpowiedzialności dyscyplinarnej lekarzy:

Okręgowy Rzecznik Odpowiedzialności Zawodowej, Lubelska Izba Lekarska, ul. Chmielna 4, 20-079 Lublin

tel: 81 536 04 78, e-mail: rzecznik@oil.lublin.pl

W sprawach utrudnienia lub odmowy dostępu do świadczeń medycznych:

W NFZ informację, wniosek lub skargę można składać:

- osobiście – odwiedź oddział wojewódzki NFZ lub jego delegaturę
- listownie – wyślij skargę pocztą na adres właściwego oddziału
- faksem – prześlij dokument na numer NFZ
- e-mailem – pamiętaj, by podać swoje imię, nazwisko i adres. Anonimowe zgłoszenia oraz te bez podpisu elektronicznego nie są rozpatrywane
- przez ePUAP lub e-Doręczenia – skorzystaj z platformy elektronicznej, by szybko wysłać zgłoszenie.

Dla województwa lubelskiego właściwy jest Lubelski Oddział Wojewódzki NFZ:

20-124 Lublin, ul. Szkolna 16, adres skrytki: /e2534foiol/SkrytkaESP, Adres Doręczeń Elektronicznych (ADE) AE:PL-31328-38203-ARWEA-25, tel. 81 5310650, fax 81 5310528, e-mail: info@nfz-lublin.pl,